

Farledsprogrammet:

Byggstart nästa år i Skärgårdshavet?

Sid 24

Nordvästvind,
lokala snöbyar

Max och min i går:
+7,6, +1,2 grader

009399-88-14

8 Lördag 9 april 1988

Här finns allt ni behöver

(ÅU) Professorn Ching-Chih Chen visar upp det nyaste inom informationsteknologin: en tolvtumms videodisk som rymmer 60 minuter späckad fakta, filmsnuttar, teckningar, stillbilder, intervjuer, musik, textinformation, vad som helst. Med hjälp av en bildatabank kan vilka informationer som helst kombineras, det tar några få sekunder att söka upp en enskild bild eller en enskild information.

– Ett framsteg som man också inom humaniora ska kunna utnyttja för fullt, säger Ching-Chih som inte heller ser det ekonomiska som något hinder.

Sid 8

□ Professor Chen och tolvtummarerna.

Multimedia som infomedel

Hon är här med den nya teknologin

(ÅU) 90-talet ska föra med sig revolutionen inom informationsteknologin i bred skala. Redan nu är teknologin beredd, men krafterna bakom revolutionen räknar med att det kan ta några år att få potentiella mottagare beredda för nyheten.

Det framtiden ska föra med sig är multimedia informationspaket i CD-form. Planerarna räknar med en revolution inom utbildningen, forskningen och informationsförmedlingen överlag. I framtiden ska också bibliotek kunna bjuda på mer lättillgänglig och snabb information än någonsin tidigare.

Utgångspunkten är Project Emperor-I, ett av de absolut första projekten inom ramen för den nya informationsteknologin: ett paket som presenterar den berömda terra-cotta armén, som Kinas första kejsare byggde upp och tog med sig i graven för mer än tvåtusen år sedan. Ett paket som bygger på teckningar, stillbilder (det sammanlagda antalet bilder på en enda videodisk uppgår till 108 000 stycken), intervjuer, berättelser, introduktioner, filmer från ort och ställe, och musik. Ett program med en längd på två timmar. Allting samlat och lagrat på två tolvtumms videodiskor.

Och den revolutionerande poängen: genom en bildatabank kan man via sökord – som finns samlade i en sökapparat som Chen byggt upp – få fram vilken bild eller vilken information som helst på några sekunder, man kan få uppgifter per text eller ljud, och man kan framför allt kombinera vilka informationer som helst av det som finns lagrat på videodisken.

Eftersom man på en och samma videodisk kan bygga upp informationspaket med olika kunskapsnivåer ska man med samma videodisk kunna nå både förskolebarn och experter – något som i praktiken är omöjligt med en och samma skrivna text.

ÅA-BESÖK

Ching-Chih Chen – professor i informationsvetenskap i Boston – som i fem års tid nu varit tätt ihopkopplad med projektet, besökte Åbo akademi igår och verkade mycket övertygad över den revolutionerande effekten.

– Dethär öppnar nya möjligheter inte bara för undervisningen utan också för bibliotek och institutioner som behöver samla stora mängder information, berättar hon och tar fram en liten CD-skiva.

– Jag kan lagra ett helt bibliotekskartotek på den här ski-

van, och jag kan få fram den information jag behöver väldigt snabbt.

På undervisningssidan är det nya framför allt att man kan koppla ihop en mängd olika medier, har man tillgång till rätt apparatur kan man dessutom själv välja vilken information som är behövlig.

– Att ta emot information från TV är en passiv form av undervisning, men i o m att man själv har kontroll över informationen blir dethär en aktiv form. Dessutom kan man anpassa mängden av information efter mottagaren – utan att behöva byta disk.

Också världarna. Institutionen för biblioteksvetenskap och informatik vid ÅA som tack vare Stiftelsen för ÅAs forskningsinstitut fått professor Chen till Åbo, tror på idén.

– Högst antagligen blir dethär konkret verklighet också för oss här i Finland inom en alldeles nära framtid, kommenterar Mariam Ginman.

TAR EN TID ATT VÄNJA SIG

Som det stora hindret för den nya teknologin ser Chen okunskapen. Tekniken finns, någon ekonomisk barriär borde inte existera.

– Nej, problemet är närmast osäkerheten inför den nya utvecklingen. Inom industrin utnyttjar man redan nu de nya framstegen, men inom dessa mer humaniora branscher är man inte så säker eftersom man inte så noga känner till hur den nya informationsteknologin ska kunna fungera som tjänare.

– Då vi planerade det första projektet med videodiskorna stannade vi för den kinesiska kejsarens omtalade grav kanske framför allt för att kunna demonstrera hur väl man kan anpassa den nya teknologin för den vanliga människan, och till branscher som tjänar andra områden än industrin.

– Dessa gravar är dessutom ett universellt intressant ämne, och ett färskt ämne som intresserar många olika grupper. Och där lyckades vi, med dethär valet har vi fått väckt ett väldigt intresse för nyheten.

FÖR VEM SOM HELST?

Projektet kring Emperor-I påbörjades i oktober 1984 och pågick i ett knappt år. Resultat: två videodiskor med sammanlagt över 200 000 bilder plus all text och information och ljud. Kostnaderna för hela projektet uppgick till över en miljon mark, däremot är summorna för den fortsatta produktionen och användningen små.

Därför anser professor Chen

också att ekonomiska frågor inte borde kunna begränsa utnyttjandet av den nya informationsteknologin. Hon tror inte heller att dethär är en bit på den väg som leder till att informationen blir dyr och tillgänglig enbart för penningstarka krafter.

– Nej, det tror jag inte. Man kan jämföra dethär framsteget med CDn inom skivindustrin, den är ingalunda otillgänglig fast många i början såg den som en lyxvara. Idag tar ju CDn mer och mer över skivmarknaden.

– Nu jobbar vi med att få all information som vi nu har samlad på en tolvtummad videodisk att rymmas på en skiva av CD-format och så småningom också överförd till en form som kan utnyttjas av minidatorer som ju redan i dag finns på väldigt många håll.

DET PRAKTISKA INTRYCKET

Då professor Chen avslutar sin föreläsningsserie, gör hon det med att i praktiken visa de finesser som hennes medhavda 12tummar med Emperor-I programmet kan prestera. Hon bläddrar fram vilka bilder hon vill ha, låter experter berätta vad gravfynden i Kina för femton år sedan egentligen betyder, visar bilder från utgrävningar, visar de lerafärgade soldaterna i närbild och bläddrar sedan fram teckningar där experter ritat upp skisser som visar vilka färger som dominerade soldaterna då för tvåtusen år sedan, beskriver de möjligheter som både bibliotek och museer och undervisningsinstitutioner kan ta vara på.

– Ta fast en målning, en tavla. När du vill kan du få fram den information om tavlan du vill ha, du kan få i vissa delar av tavlan, få expertutlåtanden. Allting blir kort sagt väldigt lätt, säger hon.

I dagens läge är de nya möjligheterna hur som helst väldigt utnyttjade utanför industrivärlden. Men den färdiga tekniken finns, och Chen intygar att den också är på väg till Finland i större skala – inom en snar framtid.

På vilket sett den nya informationsteknologin revolutionerar biblioteks, universitets, skolors och den vanliga människans system i praktiken återstår att se. På det planet brukar beräkningar nämligen inte alltid hålla sträck.

Men då Chen lämnar Finland, det adertonde land hon besökt inom ramen för sin rundvandring med Emperor-I i fickan, är hon hoppfull.

– Jag har fått väldigt positiv respons överallt, överlag är man mycket intresserad av den nya produkten. Den bryter ner många barriärer, och den har mycket att ge humaniora.

TOMAS JANSSON